

ПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Праця є життєво необхідною умовою існування людини та відіграє ключову роль як для суспільства так і окремої особистості. Її значення виходить за межі простого забезпечення матеріальних потреб соціуму. Тому батьки, опікуни, вихователі спрямовують зусилля на те, щоб молоде покоління виросло працьовитим, компетентним, ініціативним, творчим та корисним для суспільства.

Змалку важливо привчати дитину до посильної трудової діяльності. Позитивний досвід праці є міцним фундаментом для подальшого розвитку та успішної життєдіяльності особистості. У цьому контексті дошкільний вік – це сенситивний період. Залучення дитини до трудової діяльності позитивно впливає на: удосконалення її здібностей (фізичних, інтелектуальних); формування практичних умінь та навичок виконувати різні види роботи, приймати ефективні рішення; дотримання дисципліни, виховання організованості, відповідальності, працьовитості; самовдосконалення в цілому.

На думку вчених, трудове виховання необхідно починати якомога раніше. Період від 1,5 до 3 років є особливо сприятливим для цього, адже діти виявляють природну цікавість та захоплення до освоєння нових видів діяльності. Вони прагнуть наслідувати дорослих і активно включаються в їхні заняття.

Зокрема, доступними для малюків дошкільного віку є такі види праці:

- самообслуговування, що скероване на вдосконалення вмінь самотійно одягатися та роздягатися, вмиватися, чистити зуби, прибирати; сприяє вихованню самотійності, відповідальності, забезпеченню власного комфорту та порядку;
- домашні справи – передбачають виконання простих завдань та доручень у побуті(розкладання серветок, складання іграшок в кошик, витирання пилу та ін.); слугують формуванню відчуття причетності та корисності;

- праця в природі: збирання листочків, камінців, догляд домашніх тварин, рослин, поливання вазонів тощо;
- рукоділля: виготовлення елементарних виробів для гри, свят, розваг, подарунків, сувенірів (ліплення, малювання, аплікація, конструювання) [3].

Відзначимо, що ключовим аспектом у названих видах дитячої діяльності є процес активності та переживання позитивних емоцій. Тому дорослим варто заохочувати будь-яку ініціативу малюків допомагати чи щось робити; хвалити за зусилля, навіть якщо результат не ідеальний; підтримувати їхню зацікавленість; бути терплячими та показувати власний позитивний приклад ставлення до праці. Щоденна трудова діяльність «формує» звичку, полегшуючи її виконання та зменшуючи відчуття важкості. Звичка полегшує участь у ній, діє як тренуваність, спрощуючи і стимулюючи водночас [1].

У науковій літературі працю пояснюють не просто як фізичну діяльність, а як складний соціально зумовлений стан готовності особистості, котрий охоплює такі компоненти:

- пізнавальний (знання про працю, професії, усвідомлення її значущості та необхідності трудитися, наявність елементарних навичок використання інструментів та матеріалів);
- емоційний (інтерес, позитивне ставлення до праці, отримання задоволення ,радості від процесу і досягнення результату, внутрішнє бажання брати участь у трудовій діяльності, прояв ініціативи, бажання принести користь іншим);
- поведінковий (здатність до тривалої концентрації уваги на виконанні завдання, активність, залученість до роботи, готовність долати перешкоди та докладати зусилля, прагнення до позитивного результату та ін.) [2].

На думку О. Вишневського, праця виконує такі розвивальні та виховні функції:

- *виховує характер, волю, наполегливість, вміння планувати та керувати власними діями, дисциплінованість, відповідальність, ініціативу, точність і ретельність, спонукає до суспільної активності;*
- *є джерелом гармонії із середовищем, дає змогу бути самостійним, знаходити вихід зі складних ситуацій, адаптуватися до життя в соціумі, набувати досвіду спілкування;*

- *сприяє моральному самовдосконаленню* завдяки подоланню труднощів, можливості утвердити себе, відчуттю впевненості у власних силах, отриманню задоволення від результатів;

- *є джерелом щастя*, людина власною працею досягає мети, адже вона доступна їй та приносить насолоду, слугує самореалізації [1, с. 507–508].

Отож, трудова діяльність має важливе значення для виховання дитини. Дорослі повинні залучати до неї малюків, сприяти позитивному ставленню до роботи, враховуючи її компоненти (пізнавальний, емоційний, поведінковий). Це дасть змогу дітям набути не лише практичні вміння та навички, а ціннісні особистісні якості характеру (моральності, працьовитості, ініціативності та ін.). Якщо праця дитини зустрічатиметься з радістю та підтримкою, то вона асоціюватиметься у неї з чимось приємним і значущим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
2. Перейма В. Формування позитивного ставлення до праці в соціально дезадаптованих підлітків. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2011. № 1. С. 45–50.
3. Федорович А. Художня праця: методичні матеріали до практичних занять. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2022. 200 с. URL: <http://ir.dspu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4324>

Світлана БУРЦОВА
Полтава

ОРТОПЕДИЧНА ГІМНАСТИКА ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

За даними МОЗ України та сучасних педіатричних досліджень [2], порушення постави, плоскостопість і сколіоз входять до трійки найпоширеніших захворювань у дітей